

Plan Odnowy Miejscowości Psary Polskie na lata 2015-2020

Wrocław – Września, 2014

Spis treści

Wstęp

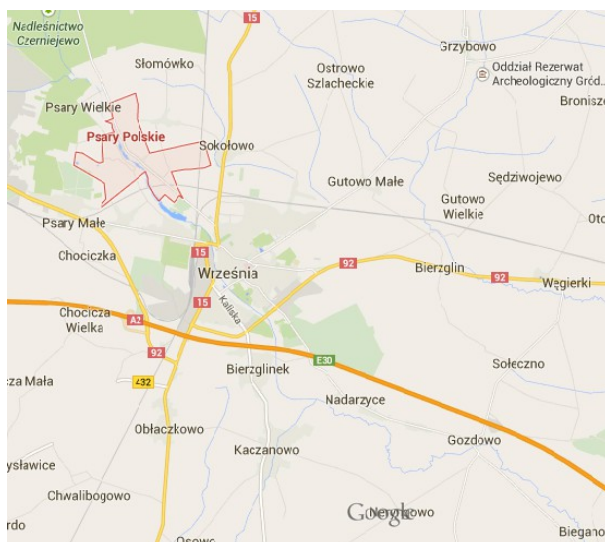
Plan Odnowy Miejscowości to dokument strategiczny, niezwykle istotny z punktu widzenia rozwoju najmniejszych jednostek administracyjnych, czyli sołectw bądź nawet pojedynczych wsi. Jego waga wynika jednak nie tylko z faktu, że wykorzystuje się go przy aplikowaniu o środki unijne (a jak wiadomo, w związku z nową perspektywą finansową, jest to temat szczególnie aktualny).

Programowanie rozwoju lokalnego to sprawa bardzo ważna, a przede wszystkim skomplikowana. Wszystkie jednostki funkcjonują w warunkach ogromnej konkurencji, a jednocześnie zmuszone są reagować na ciągle zmieniające się warunki otoczenia. Stąd tak istotne jest, aby wszelkie dokumenty strategiczne, a więc również Plany Odnowy Miejscowości, były na bieżąco aktualizowane i uwzględniały właśnie te zmieniające się okoliczności zewnętrzne i wewnętrzne. Tylko w takiej sytuacji władze lokalne będą w stanie wykorzystać pojawiające się szanse rozwojowe i zapobiec (lub przynajmniej znacząco ograniczyć) zagrożeniom.

Poza znaczeniem czysto finansowym, Plany Odnowy Miejscowości spełniają funkcję integracyjną, sprzyjają budowie tożsamości lokalnej oraz poczuciu współodpowiedzialności za swoje miejsce. Należy zatem podkreślić, że Plan Odnowy Miejscowości Psary Polskie ma charakter partycypacyjny i tworzony był przy aktywnym udziale mieszkańców miejscowości. To bowiem mieszkańcy najlepiej znają swoją miejscowość, są w stanie określić jej niedostatki oraz atuty, a jednocześnie tylko w taki sposób można było zagwarantować, że dokument będzie odpowiadał rzeczywiście na ich potrzeby.

1. Charakterystyka miejscowości

Psary Polskie to miejscowość położona w gminie Września i granicząca bezpośrednio z miastem Września. Leży w pradolinie polodowcowej, zwanej Krainą Wielkich Dolin. Powierzchnia miejscowości to 281,4417 ha, w tym 216,7974 ha stanowią użytki rolne (194,7192 ha to grunty orne).

Ryc. 1 Położenie miejscowości Psary Polskie na tle gminy Września.
Źródło: <https://www.google.pl/maps/>

Liczba mieszkańców Psar Polskich od 2004 stale rośnie. Można przypuszczać, że jest to efektem przeprowadzania się dotychczasowych mieszkańców Wrześni na przedmieścia.

Tab. 1 Liczba mieszkańców miejscowości Psary Polskie w latach 2004-2013.

Rok	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Mieszkańcy	873	881	891	898	915	923	932	938	957	965

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych w Urzędzie Miasta i Gminy Września.

Pierwsza wzmianka historyczna o osadzie Psary (obecne Psary Polskie) pojawiła się w 1258 roku. Już tylko na tej podstawie można stwierdzić, że jest to najstarsza miejscowość w powiecie wrześnińskim. Trudno jednak powiedzieć coś więcej na temat historii osady. W związku z tym, że w państwie pierwszych Piastów rozwinięty był

system danin i różnych form służebności (np. w formie świadczenia nieodpłatnej pracy na rzecz pana), wokół grodów powstawały tzw. osady służebne. Psary (dawniej Psakowo) najprawdopodobniej również miały taki charakter i zamieszkiwane były przez hodowców psów ("psiarze"). Nie występują we wsi w zasadzie obiekty zabytkowe, poza XIX-wieczną kaplicą Matki Boskiej Królowej Świata, przeniesioną tu w 1970 r. z Zawozia, oraz 6 starych budynków mieszkalnych (nr 91, 92, 98, 124, 125, 126, pochodzące z XIX i pocz. XX wieku).

Ryc. 2 Kaplica Matki Boskiej Królowej Świata w Psarach Polskich
Źródło: <http://www.lipowka.wrzesnia.pl/>

Przez miejscowość płynie rzeka Wrześnica. W latach 60. wybudowano na niej zapórę, z powodu której utworzyło się spiętrzenie - Zalew (Jezioro) Wrześniński. Zbiornik ma pojemność 300 tys. m³, długość prawie 4 km, szerokość 15-180 m (jest rozciągnięty w kierunku północno-zachodnim). Budowano go również w celach sportowo-rekreacyjnych, jednak ze względu na to, że brzegi są gęsto porośnięte trzcina i inną roślinnością, obecnie wykorzystują go wędkarze. Choć wzdłuż części linii brzegowej wytyczono alejki spacerowe, a także zachowały się obiekty ośrodka rekreacyjnego. Ponadto występuje tu tzw. uroczysko, pozostające pod zarządem Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Poznaniu.

Ryc. 3 Zalew Wrzesiński w Psarach Polskich
Źródło: <http://wrzesnia.powiat.pl/>

We wsi powstaje kanalizacja sanitarna, w dużej części została już także zgazyfikowana. W wodę miejscowość jest zasilana ze Stacji Uzdatniania Wody Nowy Folwark, a także częściowo przez SUW Września. W 2013 r. firma telekomunikacyjna Inea rozpoczęła budowę sieci światłowodowej na terenie Psar Polskich oraz kilku innych miejscowości z gminy Września. Dzięki temu mieszkańcy mogą korzystać z pakietu usług (telefon, internet, telewizja kablowa) u tego samego dostawcy.

Miejscowość posiada gęstą sieć dróg, przy czym są to przede wszystkim drogi gminne oraz zaledwie jedna o charakterze powiatowym. Droga powiatowa kategorii Z (nr 2159P) przechodzi przez Psary na odcinku 9,7 km, łącząc Wrześnię i Czerniejewo. Wśród dróg gminnych należy wymienić:

- drogę nr 411547P o przebiegu ul. Świętokrzyską w Przyborkach do ul. Grójeckiej w Psarach na odcinku 1,83 km. Jest to droga kategorii L z nawierzchnią bitumiczną oraz chodnikiem. W ciągu tej drogi znajduje się most na rzece Wrześnicy.
- drogę nr 411548P z miejscowości Marzelewo - Nowy Folwark do ul. Nowej w Psarach. Jej długość to 4,22 km, należy do kategorii L. Na odcinku 1,38 km występuje nawierzchnia bitumiczna, natomiast 2,84 km posiada nawierzchnię gruntową. Wzdłuż odcinka 2,48 km znajduje się chodnik.

- drogę nr 411550P z Nowego Folwarku do Psar Polskich (zapłocie) o długości 850 m i klasie L. Na odcinku 370 m występuje nawierzchnia bitumiczna, a 480 m posiada nawierzchnię gruntową wzmocnioną.
- drogę nr 411544P ze Słomowa do Psar Polskich w kierunku Zalewu. Odcinek ten liczy 1,01 km o kategorii L. Cała trasa posiada nawierzchnię bitumiczną.
- drogę nr 411545P ze Słomowa do Psar Polskich w kierunku hurtowni paliw. Droga klasy L z nawierzchnią bitumiczną ma długość 1,7 km.
- drogę nr 411542P ze Słomowa do Psar Polskich od hurtowni paliw do centrum wsi. Odcinek 680 m posiada nawierzchnię gruntową.

Psary Polskie do pewnego momentu były wsią typowo rolniczą, jednak obecnie funkcjonuje tu zaledwie kilka gospodarstw rolnych. Według Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej w Psarach działalność gospodarczą zarejestrowało 57 osób. Najczęściej zajmują się oni ogrodnictwem, mechaniką pojazdową czy prowadzą skupy złomu. Ponadto od 1999 r. działa tu przedsiębiorstwo Bifood Sp. z o.o., które produkuje produkty zbożowe, np. płatki śniadaniowe. Z terenu wsi w Powiatowym Urzędzie Pracy jako pozostające bez pracy zarejestrowane są 44 osoby.

Na terenie wsi Psary Polskie działa Ludowy Klub Sportowy "Błękitni", przygotowujący młodzież do gry w piłkę nożną. Istnieje on od 1946 r. bez żadnych przerw i występuje w trzech grupach - seniorów, juniorów i trampkarzy. Obecnie - wg danych prezentowanych na stronie Polskiego Związku Piłki Nożnej (<http://www.pzpn.pl/klub/show/3956>) - klub posiada 36 zarejestrowanych zawodników. Posiadają oni własne boisko w Psarach (o wymiarach 95x68 m), na którym rozgrywają mecze. Największym sukcesem drużyny był awans do IV ligi.

Ryc. 4 Znak drużyny LKS "Błękitni" Psary Polskie

Źródło: <https://www.facebook.com/1425200081063665/photos/pb.1425200081063665.-2207520000.1418566494./1426833064233700/?type=3&theater>.

Mieszkańcy Psar Polskich mogą korzystać również ze świetlicy wiejskiej. W 2011 r. przeszła ona gruntowny remont, na który przeznaczono ok. 420 tys. zł. Prace objęły m.in. wymianę instalacji elektrycznej, remont kuchni i łazienki, obniżenie sufitów. Sami mieszkańcy zobowiązali się do zakupu dodatkowego wyposażenia, m.in. firanek, co świadczy o ich wysokiej aktywności i integracji.

Od 1986 r. funkcjonuje Wiejski Dom Kultury, w którym cyklicznie odbywają się różnego rodzaju imprezy, np. Święto Teatru na Prowincji (organizowany przez Zespół Szkół w Nowym Folwarku), wernisaże prac plastycznych młodzieży ze szkół znajdujących się na terenie gminy, konkursy (np. Ogólnopolski Przegląd Twórczości Teatralnej Maska, Powiatowy Konkurs Recytatorski Teatr w Poezji i w Prozie). W WDK swoją siedzibę ma także filia Biblioteki Publicznej Miasta i Gminy Września, która organizuje m.in. noc w bibliotece dla najmłodszych czytelników.

Uczniowie z Psar Polskich zgodnie z granicami obwodów szkolnych podlegają pod Samorządową Szkołę Podstawową im. Polskich Noblistów w Nowym Folwarku, Gimnazjum nr 3 im. Polskich Noblistów w tej samej miejscowości (tworzą Zespół Szkół) oraz Gimnazjum z Oddziałami Przystosowanymi do Pracy we Wrześni.

W miejscowości zarejestrowano także Stowarzyszenie Wiejskie Psary Razem.

2. Inwentaryzacja zasobów służących odnowie miejscowości

Każda jednostka terytorialna, w tym także wieś czy sołectwo opiera swój rozwój na posiadanych zasobach, które je wyróżniają i mogą stanowić potencjał dla kreowania działań w zakresie odnowy czy rewitalizacji. Diagnoza przeprowadzona na rzecz sołectwa pozwoliła zagregować zasoby w trzy podstawowe grupy:

Zasoby przyrodnicze i historyczne

- Zalew Wrzesiński,
- uroczysko leśne,
- kaplica filialna p.w. MB Królowej Świata z XIX wieku,
- zabytkowa zabudowa mieszkaniowa ujęta w gminnej ewidencji zabytków,

Zasoby infrastruktury technicznej

- sieć gazowa (ciągle rozbudowywana),
- sieć kanalizacyjna (w budowie),
- sieć wodociągowa,
- światłowody,
- chodniki wzdłuż dróg,
- dobrze rozwinięta sieć drogowa (zwłaszcza duża liczba dróg gminnych).

Zasoby infrastruktury i kapitału społecznego

- organizacja pozarządowa Stowarzyszenie Wiejskie "Psary Razem",
- Koło Gospodyń Wiejskich,
- LKS "Błękitni" Psary Polskie,
- UKS OLIMPIJCZYK Psary Polskie
- Wiejski Dom Kultury aktywizujący mieszkańców,
- Filia biblioteki

3. Ocena mocnych i słabych stron

W etapie diagnostycznym poprzedzającym określenie celów i zadań bardzo pomocną i często stosowaną metodą pozyskiwania danych i lepszego poznania jednostki jest analiza SWOT. Jej nazwa stanowi akronim angielskich słów:

- **Strengths** (mocne strony),
- **Weaknesses** (słabe strony),
- **Opportunities** (szanse),
- **Threats** (zagrożenia).

Tab. 2 Schemat analizy SWOT

		charakter oddziaływania czynnika	
		pozytywny	negatywny
najmiejsc występowania	wewnętrzne	S silne strony	W słabe strony
	zewnętrzne	O szanse	T zagrożenia

Źródło: „Planowanie strategiczne. Poradnik dla pracowników administracji publicznej”.

Czynniki wewnętrzne ze względu na ich charakter oddziaływania dzielimy na:

- mocne strony, czyli atuty (czynniki wewnętrzne pozytywne) miejscowości to zjawisko bądź zasoby pozytywne z punktu widzenia możliwości kształtowania rozwoju jednostki, na które bezpośredni wpływ ma sama gmina (mieszkańcy, instytucje, władze samorządowe);
- słabe strony (czynniki wewnętrzne negatywne) to zjawisko bądź deficyty ograniczające możliwości rozwoju sołectwa, na które bezpośredni wpływ ma sama jednostka.

Podobnego podziału dokonać można analizując potencjalny wpływ czynników zewnętrznych. Szanse (czynniki zewnętrzne pozytywne) to zjawiska i tendencje występujące w otoczeniu, które odpowiednio wykorzystane staną się impulsem do rozwoju oraz osłabiają zagrożenia. Zagrożenia (czynniki zewnętrzne negatywne) – to wszystkie czynniki zewnętrzne, które postrzegamy jako bariery rozwoju jednostki, utrudnienia, dodatkowe koszty działania. O ile możliwość kreowania mocnych stron i niwelowania jest w zasięgu naszych możliwości – możemy podejmować określone decyzje, o tyle zarówno na szanse jak i zagrożenia nie mamy wpływu występują one

w otoczeniu i na ich występowanie mają wpływ inne podmioty. Możemy je jednak wykorzystywać i dostosowywać się.

W efekcie prac przeprowadzonych w trakcie warsztatów z mieszkańcami i liderami lokalnymi otrzymano cztery listy: silnych stron sołectwa (takich, które należy wzmacniać), słabych stron (takich, które trzeba niwelować), szans (tych, które należy wykorzystywać) oraz zagrożeń (tych, których należy unikać).

Analiza SWOT dla Psar Polskich

Mocne strony

- aktywni społecznie mieszkańcy,
- liczne przedsięwzięcia aktywizujące młodzież (organizowane w WDK),
- walory krajobrazowe (las i zalew),
- działalność sportowa: LKS "Błękitni", UKS „Olimpijczyk”,
- boisko sportowe z wyposażeniem (szatnie w kontenerach, trybuny),
- plac zabaw,
- cyklicznie organizowane imprezy - dzień dziecka, dzień seniora, dzień kobiet,
- wysoki poziom aktywności zawodowej,
- budowa sieci kanalizacyjnej, gazowej i światłowodowej.

Słabe strony

- brak ścieżek rowerowych,
- nieoświetlone drogi,
- słabo wyposażony plac zabaw,
- brak punktu przedszkolnego,
- brak obiektów zabytkowych i historycznych,
- nieoczyszczona linia brzegowa zalewu uniemożliwiająca łowienie ryb,
- wolne tempo prac przy budowie sieci kanalizacyjnej.

Szanse

- środki finansowe w nowej perspektywie unijnej, możliwe do wykorzystania na poprawę infrastruktury technicznej; szczególnie ważny Program Rozwoju Obszarów Wiejskich,
- środki z funduszu sołectkiego, inicjatywy lokalnej,
- bliskość Wrześni,
- trend do przenoszenia się z miast na wieś - głównie wskutek bogacenia się społeczeństw,
- promocja walorów przyrodniczych - głównie wśród związków wędkarskich,

- przygotowanie ścieżek rowerowych i do nordic walking wokół zalewu.

Zagrożenia

- wzrost przestępczości,
- zbyt małe środki w stosunku do potrzeb w zakresie infrastruktury technicznej,
- bliskość Wrześni.

4. Planowane zadania inwestycyjne i przedsięwzięcia angażujące społeczność lokalną

W celu osiągnięcia wymiernych efektów oraz przyspieszenia tempa przekształceń proponuje się następujące **kierunki rozwoju**:

POPRAWA WARUNKÓW INFRASTRUKTURALNYCH

Obecnie prowadzone są prace związane z budową sieci kanalizacyjnej oraz gazowej. W związku z dużymi zaniedbaniami w tych dziedzinach, tempo prac zawsze może zostać ocenione jako niewystarczające. Ważne jednak, aby działania te były prowadzone konsekwentnie. Duża część funduszy na ich prowadzenie pochodzi z programów operacyjnych Unii Europejskiej i należy mieć nadzieję, że w przyszłym okresie programowania można będzie nadal z nich korzystać. Wieś pozostaje jednak nieoświetlona, co powinno zostać poprawione, aby zapewnić bezpieczeństwo mieszkańcom.

Na terenie Psar Polskich znajduje się fragment Zalewu Wrzesińskiego. W dużej mierze jednak nie nadaje się on do korzystania przez np. wędkarzy ze względu na nieoczyszczone dno oraz linię brzegową. Chociaż nie jest on własnością gminy i to nie gmina zarządza tym obiektem, jednak należy podjąć współpracę w celu umożliwienia wykorzystywania zalewu do celów rekreacyjnych. Oczyszczenie wód może przyciągnąć tu wędkarzy, dla których regionalny oddział Polskiego Związku Wędkarskiego mógłby organizować zawody wędkarskie. Wzdłuż linii brzegowej można natomiast przygotować ścieżki z przeznaczeniem do jazdy na rowerach bądź spacerów (w tym nordic walking, które jest popularne nawet wśród wrzesińskich seniorów).

POPRAWA JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW PRZEZ DZIAŁANIA AKTYWIZACYJNE I DBAŁOŚĆ O INFRASTRUKTURĘ SPOŁECZNĄ

Wszyscy wiedzą, jak ważną rolę w życiu społeczności wiejskiej spełniają świetlice. Wiejski Dom Kultury już uległ gruntownemu remontowi, dzięki któremu mieszkańcy zorganizowali w nim m.in. zabawę sylwestrową. Okazuje się więc, że

takie miejsca nie służą jedynie do organizacji zebrań wiejskich, ale pełnią rolę integracyjną. W związku z tym nie ma już potrzeby wykonywania jakichkolwiek prac modernizacyjnych, a należy się skupić na poszerzeniu oferty, jaką WDK ma dla swoich mieszkańców. Wydaje się, że dla dzieci i młodzieży organizuje się tu przede wszystkim zajęcia i imprezy o charakterze artystycznym. Brakuje jednak oferty dla seniorów, a wiadomo, że w całej Polsce (i nie tylko) społeczeństwa starzeją się. Osoby starsze stają się coraz bardziej aktywne i nie można ograniczać ich inicjatyw do działania w Kołach Gospodyń Wiejskich.

5. Harmonogram realizacji zadań inwestycyjnych

Tab. 3 Harmonogram realizacji zadań inwestycyjnych

Zadanie	Opis przedsięwzięcia	Szacunkowy koszt inwestycji	Termin realizacji	Planowane źródła finansowania
POPRAWA WARUNKÓW INFRASTRUKTURALNYCH				
Budowa chodników	Ze względu na bliskość Wrześni występuje tu duże natężenie ruchu, dlatego budowa chodników zwiększy bezpieczeństwo pieszych. Należy zadbać, aby powstały one wzdłuż wszystkich dróg we wsi.	200 000 zł	2015-2021	środki własne gminy, środki unijne
Rozbudowa sieci kanalizacyjnej	Wieś posiada podłączenie do sieci wodociągowej, natomiast brakuje sieci kanalizacyjnej. Zadanie obejmuje budowę kanalizacji sanitarnej w systemie grawitacyjno – ciśnieniowym	4 000 000 zł	2017	środki unijne, środki PWiK Sp. z o.o. we Wrześni
Modernizacja kuchni i zaplecza kuchennego w Wiejskim Domu Kultury	Dzięki temu projektowi powstaną nowe powierzchnie potrzebne do przechowywania naczyń kuchennych. Mieszkańcy chcą się aktywnie zaangażować, wykonując konkretne prace budowlane (Stolarskie, murarskie).	22 300 zł	2015-2021	Fundusze unijne
Rozbudowa placu zabaw	Wieś posiada plac zabaw, ale wymaga on doposażenia ze względu na dużą liczbę dzieci	50 000 zł	2015-2017	środki własne gminy, środki unijne
POPRAWA JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW I DBAŁOŚĆ O INFRASTRUKTURĘ SPOŁECZNĄ				
	Imprezy te cieszą się dużym powodzeniem. Sprzyjają integracji lokalnej społeczności, co			

Źródło: opracowanie na podstawie wniosków inwestycyjnych

Spis rycin

Spis tabel

Przewodniczący Rady Miejskiej we Wrześni

/-/Waldemar Grześkowiak